

TJEDAN 7

SLOBODA i OTVORENOST

1

PROGRAMSKI PROIZVOD VS. OPIPIJIVI PROIZVOD

(slično vrijedi i za
AUTORSKA DJELA)

napraviš jednom
ima veliku komercijalnu
vrijednost

imaš 10, prodaš 1
imaš 9.

PROGRAMSKA PODPORA PREMA SLOBODI / BESPLATNOSTI / OTVORENOSTI

ova podjela nije stroga; programska podrška nekada spada u više ovih skupina

VLASNIČKI PROGRAMI

- Zatvoreni kôd
izvorni kôd skriven od javnosti i konkurencije
isporuka izvršnih datoteka
- Zaštita od umnožavanja i reverse engineeringa
- Autor može prestati razvijati programsku potporu
odlučiti koje norme implementirati

↳ kako su moji podaci
uopće spremljeni?

BESPLATNI PROGRAMI

- i dalje vlasnička programska podrška; sva prava pridržana
- besplatno korištenje (freemium, shareware)
- izvršne datoteke, izvorni kôd nije dostupan
- autor može početi naplaćivati program
- i dalje ne znamo na koji je način program obavio neku zadaću

SLOBODNI PROGRAMI

- programska podrška koju možete koristiti, pregledavati, mijenjati, distribuirati
- smije se prodavati (dijeliti uz neograničeno veliku naknadu)

4 slobode:

- 0) Sloboda pokretanja programa za sve namjene
ako želiš napraviti atomsku bombu pomoću tog programa, OK je
- 1) Sloboda uvida u rad programa i prilagodbe potrebama
potreban pristup izvornom kôdu programa
- 2) Sloboda širenja preslika programa
imaš program, možeš ga dati bilo kome, bez da išta ikog pitaš
- 3) Sloboda poboljšanja i dijeljenja poboljšane inačice drugima

PROGRAMI OTVORENOG KÔDA - open source

- vrlo sličan SLOBODNIM PROGRAMIMA, razlike u načinu pristupa
open source: praktična pitanja
free software: etička pitanja
- gotovo svi open source programi su i free software i obrnuto

F(L)OSS = Free (Libre) Open Source Software → ZAJEDNIČKI NAZIV

LICENCIJE PROGRAMA

"ugovori" između autora i korisnika programa
definiraju prava uporabe (Terms of use)

licencije otvorenog kôda obično na korisnika prenose i prava
vlasništva dotične kopije

dok kod vlasničkih programa vi niste vlasnik kopije nego više imaš
neko pravo na korištenje (End-user-agreement)

podjela na 2 velike skupine:

permissive licences

liberalnije: dozvoljena bilo kakva
prelada i širenje kao i promjena
licencije te prelazak u zatvoreni kôd

MIT, BSD, Apache Software license

copyleft licences

dozvoljena prelada i širenje, ali uz
uporabu iste licencije: program ostaje
slobodan

GNU GPL, GNU LGPL, Mozilla Public license

LICENCIJANJE NEPROGRAMSKOG DJELA

Sve što napraviš je autorsko djelo i autorstva se ne možeš odreći

SAD = Fair Use

dovoljeno sve što nije zabranjeno

Europa

Zabranjeno sve što nije dovoljeno

© - All rights reserved, copyright
ako želiš koristiti moraš dobiti dozvolu autora

pd - No rights reserved, public domain

Što ako se želim odreći nekih prava, dati dozvolu unaprijed?

CC LICENCIJA CREATIVE COMMONS

Some rights reserved

Zadržavamo autorstvo, a unaprijed određujemo što se smije, a što ne
poticanje suradnje (na legalan način uzmemo nešto umjesto da radimo)
"slobodno smijete dijeliti - umnožavati, distribuirati i javnosti pripisati djelo"
ALL - elementi

BY = Attribution : imenovanje autora

u svakom slučaju osim CC Zero == public domain trebate navesti autora

NC = NonCommercial : smije li se proizvod koristiti u komercijalne svrhe

ND = NoDerivs : smijete li raditi preinake - svoja djela

SA = ShareAlike : kad napravite svoja djela morate li ih podijeliti
pod istom licencijom

PROJEKTI OTVORENOG KODA

4

Osnovne značajke open source razvoja

Electronic sve rasprave se odvijaju elektroničkim putem pomoću raznih platformi
uijek ostavljaju trag (tko je što rekao)

Available jasno vidljiv proces rada i sam rad
uijek se može "vratiti natrag" i vidjeti "kako je do nečeg došlo"
koncept URL-ova, protekle događaje čini dostupnim

Asynchronous gotovo nikad nije potrebna trenutna pažnja ili prekid rada
zadaci se obavljaju asinkrono
osobe ne trebaju biti u isto vrijeme na istom mjestu

Lock-free rad na nekom zadatku ne čeka odobrenje
rad se pregledava nakon što je završen

Release **early**, release **often**

- povratne informacije
- doprinos razvoju
- nove ideje dok je kod još fleksibilan
- uočeni problemi prije izmaknuća kontrole

- manje promjene je lakše shvatiti
debugirati, poboljšati, dovesti do zrelosti
- brzi razvoj
- provjera kvalitete i inovacije
- visoka razina vidljivosti napretka
i statusa projekta

Uloge u procesu razvoja

Author: osoba ili organizacija, autor projekta

Owner: vlasnik, nije nužno autor

Maintainer: briga za organizaciju rada na projektu

Contributor: "materijalni" doprinosi projektu

Community member: korisnici projekta, sudjeluju neizravno